

Justis- og Politidepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 26. mars 2010

Deres ref.: 201000851- /ETE

HØRING – FORSLAG OM GJENNOMFØRING AV RETURDIREKTIVET I NORSK RETT

Innledning

NOAS stiller seg i utgangspunktet positiv til en innføring av regler i norsk rett som sikrer forutsigbare prosedyrer når det gjelder avgjørelser om retur av tredjelandborgere, mulighet for frivillig retur og rettshjelp i forbindelse med returvedtak. Vi mener imidlertid at returdirektivet ikke sikrer at returnerer av tredjelandborgere med ulovlig opphold vil skje på en sikker og verdig måte, og i samsvar med deres grunnleggende rettigheter.

Direktivet stiller i EU-sammenheng et minstekrav til hva medlemsland er forpliktet til å følge. NOAS er opptatt av at Norge ikke innfører regler som senker standarden eller som gir dårligere vilkår enn det som allerede eksisterer enten i Norge eller i andre europeiske land. Vi ber derfor departementet om å benytte adgangen som følger av direktivets artikkel 4 til å innføre eller videreføre bestemmelser som er mer fordelaktige for utlendingen. NOAS retter i det øyemed spesielt oppmerksomheten mot den foreslåtte fengslingsperioden som kan strekke seg opptil 18 måneder.

Direktivet inneholder bestemmelser som i økende grad vil føre til innreiseforbud gitt av ulike medlemsland med virkning for hele Schengen-området. Disse kan blant annet følge av avslag på asylsøknad med påfølgende returvedtak og utvisningsvedtak. Det er som kjent store ulikheter blant europeiske land hva gjelder behandling av asylsøknader, noe de ulike innvilgelsesratene vitner om. Ved å gjennomføre returdirektivet i norsk rett vil man i enkelte tilfeller også åpne opp for å kunne velge mellom å starte en returprosess eller anvende Dublin II-forordningen. NOAS understreker i så henseende Norges forpliktelse til å overholde prinsippet om non-refoulement.

En forutsetning for retur er returavtaler med de respektive returland. Vi forutsetter at myndighetene fortsetter arbeidet med returavtaler, og at returnerer gjøres i overensstemmelse med FNs anbefalinger.

I det følgende vil vi for øvrig kommentere de enkelte forslagene punktvis slik de er presentert i høringsbrevet. De forslagene som ikke er nevnt har NOAS ingen kommentarer til.

Direktivets anvendelsesområde

NOAS støtter departementets forslag om å begrense anvendelsesområdet.

Returvedtak

I henhold til direktivets artikkel 13.1, skal en person som får et returvedtak ha tilgang til effektivt rettsmiddel da returvedtak kan påklages. Departementet foreslår at returvedtak implisitt fattes ved alle typer avslagsvedtak og for vedtak om bort- og utvisning. NOAS påpeker i den sammenheng at det er viktig å overholde direktivets krav i artikkel 13 (1) for alle typer avslagsvedtak.

Periode for frivillig retur

NOAS stiller seg positiv til at returvedtaket skal inneholde en periode for frivillig retur før tvangsmessig retur iverksettes. NOAS er også positiv til forslaget om at den enkelte selv slipper å søke om frivillig retur, og at dette automatisk vurderes når myndighetene fatter returvedtaket.

NOAS mener generelt at en periode for frivillig retur på 7 dager er for kort og påpeker at praksis generelt bør ligge i det øvre sjikt. Ved fastsettelse av frist bør det tas tilbørlig hensyn til den enkeltes livssituasjon slik at det reelt blir mulig å overholde fristen. Dette er viktig av flere grunner. For det første foreslår departementet at en beslutning om ikke å forlenge perioden for frivillig retur ikke kan påklages. For det andre foreslås det også en streng praksis hva gjelder mulighet for forlengelse av frist. For det tredje kan det å ikke overholde fristen medføre utvisningsvedtak.

Departementets forslag presiserer ikke nærmere hvordan man skal vurdere hvem som får en periode for frivillig retur på 7 dager og hvem som får en periode på 30 dager. Det foreslås at dette konkretiseres nærmere, for eksempel i utlendingsforskriften.

NOAS påpeker at direktivet i sin artikkel 7 (2) krever at en medlemsstat når det er nødvendig i særlige tilfeller *skal* forlenge perioden for den frivillige utreisen. Departementets forslag innebærer en *kan*-regel. NOAS mener dette ikke oppfyller direktivets krav, som igjen er minstekrav for medlemslandene, og foreslår at det innføres en *skal*-regel i samsvar med direktivet.

Vi foreslår dermed at ordlyden i forslaget til ny § 90 sjette ledd blir: "(...) Dersom det anses nødvendig, *skal* det settes en lengre frist."

Vi påpeker også at det er viktig at adgangen til å gi forlenget frist ikke praktiseres for strengt, spesielt hvor det er barn involvert. Den vil dessuten bidra til å nå målsettingen om flere frivillige returer, og å unngå unødvendig ressursbruk til flere utvisningsvedtak og uttransporteringer.

Unntak fra regelen om frivillig retur

NOAS mener at unntakene fra regelen om frivillig retur bør benyttes i minst mulig grad og at det ikke bør være adgang til å gjøre unntak fra regelen om frivillig retur når en søknad anses som åpenbart grunnløs. Hva som anses som en åpenbart grunnløs søknad er ikke tilstrekkelig klart. Departementet gir som eksempel situasjoner hvor utlendinger har oppgitt falsk identitet. Dette kan potensielt omfatte mange asylsøkere. Å unnlate å gi mulighet til frivillig retur vil med dette ramme en stor gruppe. Etersom de foreslåtte reglene uansett åpner for å unnta fra frivillig retur hvis det er fare for unndragelse, mener NOAS at dette vil være tilstrekkelig.

Hva gjelder forslaget om å unnlate å gi en frist for frivillig retur hvis det er fare for unndragelse, viser vil til kommentar på side 7.

NOAS er positiv til at departementet ikke anvender begrepet "falske" søknader.

NOAS mener videre at politiet ikke bør ha adgang til å iverksette vedtak under perioden for frivillig retur. UDI og eventuelt UNE vil vurdere unndragelsesfaren i sine vedtak i forbindelse med at de setter en frist for frivillig retur. Å gi politiet adgang til å overprøve deres vurdering og likevel iverksette vedtak i denne perioden, vil være et alvorlig inngrep i de aktuelle utlendingenes rettssikkerhet.

Etter departementets forslag vil politiet kunne fengsle og tvangsreturnere utlendingene dersom de kommer til at det foreligger unndragelsesfare. Dette er svært inngripende tiltak overfor den enkelte. NOAS mener at det ikke er forsvarlig å gi politiet adgang til å kunne gjennomføre slike inngripende tiltak etter at UDI/UNE har vurdert saken og kommet til at det ikke er nødvendig. Mener politiet at det er oppstått unndragelsesfare etter at UDI/UNE har vurdert saken, bør UDI/UNE kontaktes for ny vurdering. Konstatert unndragelsesfare kan medføre svært alvorlige reaksjoner, og begrepet bør derfor tolkes strengt.

Utvisning

NOAS vil for det første bemerke at vi er kritiske til at en oversittelse av utreisefristen *skal* føre til utvisning. Vi er ikke uenige i prinsippet om at personer med endelig avslag på sin asylsøknad får en plikt til å forlate riket, og vi ser behovet for at unnlattelse av å følge denneplikten kan føre til et vedtak om utvisning. Det kan imidlertid være mange grunner, hvorav mange legitime, til at det kan være vanskelig å overholde en relativ kort utreisefrist. NOAS er imot at enhver oversittelse av fristen skal føre til et utvisningsvedtak.

NOAS mener som nevnt det er viktig at utreisefristen ikke settes for kort, slik at en i størst mulig grad unngår tilfeller hvor utlendingen er motivert til å reise frivillig ut, men hvor det av forskjellige grunner kan være vanskelig å overholde en for kort frist. Vi tar det for gitt at personer som har kontaktet politiet i forbindelse med utreise eller søkt om bistand fra IOM ikke utvises selv om selve utreisen skjer etter fristen.

Departementet mener direktivet ikke nødvendiggjør en endring av forholdsmessighetsvurderingen, og viser til at dagens adgang til å unnlate å fatte vedtak som er uforholdsmessige er i samsvar med direktivets artikkel 11 (3) tredje og fjerde ledd. Vi mener det vil være tilfeller hvor det på bakgrunn av en vurdering av forholdets alvor sett opp mot den aktuelle sanksjonen vil være uforholdsmessig å ilegge et innreiseforbud, selv om det ikke kan sies å foreligge "humanitære årsaker", jf artikkel 11 (3) tredje ledd. I slike tilfeller vil det være urimelig å utstede et innreiseforbud. Samtidig kan det tenkes tilfeller som ikke dekkes av lovteksten i utlendingsloven § 70, hvor kriteriet er at utvisningen må være uforholdsmessig i forhold til utlendingsens "*tilknytning til riket*", hvor det likevel vil være humanitære årsaker til å unnlate å utstede et innreiseforbud. Eksempelvis kan dette gjelde tilfeller hvor det foreligger helsemessige problemer av en viss alvorlighetsgrad, selv om disse ikke utgjør et grunnlag for oppholdstillatelse, som har gjort det vanskelig å reise ut innen utreiseferien. NOAS mener derfor det bør inntas i regelverket en bestemmelse om at det kan unnlates å utstede et innreiseforbud der det foreligger "*humanitære årsaker*", i tråd med artikkel 11 (3) tredje ledd.

NOAS stiller seg positiv til forslaget om at innreiseforbud for forhold som omhandles av direktivet normalt ikke kan overstige fem år. Vi kan ikke se at forhold som gir grunnlag for utvisning etter ny § 66 første ledd eller annet ledd bokstav a og d i utlendingsloven generelt vil være av så alvorlig grad at det er nødvendig med et innreiseforbud av lengre varighet enn fem år.

Vi støtter også forslaget om å åpne for å ilegge innreiseforbud for kortere tid enn to år. Som nevnt er NOAS kritisk til at enhver oversittelse av utreiseferster skal føre til en utvisning. Dersom det likevel blir fattet utvisningsvedtak i slike tilfeller er det gunstig om innreiseforbudet blir ilagt for så kort tid som mulig.

Vi er videre enige i at det i enkelte tilfeller kan være nødvendig og forholdsmessig med et lengre innreiseforbud. Dersom en utlending utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser vil det kunne være nødvendig med et slikt innreiseforbud. Det bemerkes imidlertid at denne bestemmelsen må brukes med stor forsiktighet, og at en slik konklusjon kun bør nås i særlig alvorlige tilfeller. Departementet viser på side 28 til Ot.prp.nr.75 (2006-2007) punkt 18.1.3 hvor "*tvingende samfunnsmessige hensyn*" blir vurdert å omfatte "*særlig samfunnsfarlig kriminalitet*" og terrorvirksomhet. NOAS er enig i at terskelen for å anse at en utlending utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser bør ligge på dette nivået.

NOAS kan imidlertid ikke se behovet for å inkludere formuleringen "*offentlig orden*" i unntaksbestemmelsen i lovens § 71 annet ledd annet punktum. De forhold som omtales i Ot.prp.nr.72 (2007-2008), blant annet narkotikakriminalitet, vinningskriminalitet og voldskriminalitet, omfattes av lovens § 66 annet ledd bokstav c, som ikke er underlagt returdirektivets bestemmelser og hvor det således uansett vil være en åpning for lengre innreiseforbud enn fem år. De som blir utvist etter denne bestemmelsen vil ha blitt idømt en straff eller særreaksjon og har således gjennomgått en domstolsbehandling. Dette vil ikke nødvendigvis gjelde utlendinger som utvises etter den foreslåtte ordlyden, selv om det nok ofte vil være tilfellet. NOAS er av den oppfatning at det bør foreligge en domfellelse før en

utlending blir utvist for mer enn fem år, med mindre det er grunn til å vurdere vedkommende som en alvorlig trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.

Når det gjelder ilegging av innreiseforbud for utlendinger som ikke er gitt en utreisefrist er NOAS av den oppfatning at dette kan ha flere uheldige konsekvenser.

Dersom det ikke blir gitt utreisefrist til utlendinger med Dublin-saker fordi det blir vurdert å foreligge unndragelsesfare, jf forslaget til ny § 90 sjette ledd bokstav a, vil dette innebære at alle utlendinger med denne type saker automatisk vil bli utvist etter ny § 66 første ledd bokstav b første alternativ. NOAS mener det vil være klart urimelig om en utlending skal få et innreiseforbud alene fordi vedkommende har en Dublin-sak. Vi bemerker at det blant personene som har slike saker finnes mange som har vært i land som Hellas, Italia eller Malta. Dette er land hvor forholdene for asylsøkere, både i forhold til rettsikkerhet og forholdene for øvrig, til dels er under enhver kritikk, og det er således høyst forståelig at utlendinger som har vært i disse landene har et sterkt ønske om å få behandlet sine saker i andre land.

Videre vil det finnes personer som har nær familie i Norge, men hvor familien etter at Norge strammes inn på kriteriene likevel ikke er nær nok til at en unngår Dublin-behandling. At slike personer automatisk skal bli rammet av et utvisningsvedtak i tillegg til å bli overført til disse landene mener vi er klart uforholdsmessig.

NOAS vil også bemerke at det synes uforholdsmessig å utvise en utlending kun fordi søknaden er vurdert som åpenbart grunnløs, jf forslaget til ny § 90 sjette ledd bokstav b og § 66 første ledd bokstav b andre alternativ. Retten til å søke asyl er fastslått i blant annet FNs verdenserklæring om menneskerettighetene artikkel 14. Mange vil dessuten være overbevist om at de har et reelt asylgrunnlag selv om norske myndigheter kommer til at søknaden er grunnløs. Vi er av den oppfatning at avslag på søknaden og uttransportering er en tilstrekkelig hard reaksjon i slike tilfeller, og at det vil være uforholdsmessig strengt i tillegg å ilegge et innreiseforbud.

NOAS gjør departementet oppmerksomme på at en endring i § 66 vil medføre endring i § 92.

Fengsling for å sikre iverksetting

NOAS mener det er prinsipielt uheldig å fengsle personer som ikke har begått en straffbar handling og ikke skal straffeforfølges, men tvangsreturneres til hjemlandet. Frihetsberøvelse er et stort inngrep i et persons liv som også vil kunne medføre psykiske belastninger. NOAS mener derfor at fengsling slik høringsnotatet foreslår benyttes som siste utvei og for kortest mulig periode.

NOAS mener at muligheten for å fengsle utlendinger for uttransportering ikke kan omfatte sårbare personer, jf. artikkel 3 (9) i direktivet. Disse gruppene må derfor unntas fra reglene om utvisning og fengsling i forbindelse med retur.

En fengslingsperiode på 18 måneder er lang tid. Vi viser til Europarådets kritikk av returdirektivet i sin resolusjon 1707 (2010):

”The European Union’s Return Directive, which has a fixed duration for detaining an irregular migrant to a maximum of 18 months, can be criticised for adopting the lowest common standard in regard to detention length by allowing European Union member states to practice long-term detention, and increasing the possibility that states increase their minimum duration of detention.”.

Som nevnt i høringsnotatet åpner direktivet for fengsling der det er fare for unndragelse og i tilfeller hvor utlendingen unngår eller vanskeliggjør forberedelsen av en retur eller uttransporteringen. Hva gjelder fare for unndragelse vises det til side 7. Ettersom unndragelsesfare blant annet kan føre til et så sterkt inngrep som fengsling og utvisning er det viktig å revurdere definisjonen av fare for unndragelse.

Departementet foreslår som hovedregel at fengsling ikke kan overstige 12 uker. Dersom det foreligger særlige grunner, kan utlendinger som fengsles som ledd i en returprosess fengsles for opptil 18 måneder. NOAS mener at det som oppgis som særlige grunner innenfor direktivets unntaksbestemmelse i praksis vil gjelde for et større antall personer. Erfaringsmessig vil det kunne ta tid å framskaffe nødvendig dokumentasjon fra et tredjeland. I enkelte tilfeller vil det også være umulig. Det er på det rene at i enkelte tilfeller aksepterer ikke et returland å ta tilbake en person. Det vil da være uforholdsmessig at en person som det av ulike grunner ikke vil være mulig å framskaffe nødvendig dokumentasjon på, risikerer å bli fengslet for en periode på 18 måneder. I tillegg er myndighetenes krav til dokumentering av identitet svært strenge.

Departementet stiller spørsmål om behov for en fengslingsbestemmelse som åpner for fengsling av utlendinger, utover 18 måneder, som mistenkes for å oppgi falsk identitet og som ikke er i en returprosess. NOAS kan ikke se at det er behov for å åpne opp for videre fengsling av personer som *mistenkes* for å oppgi falsk identitet. NOAS mener i utgangspunktet at fengsling i disse tilfellene bør benyttes i så liten grad som mulig.

Fengslingsomstendigheter og øvrige fengselsbestemmelser

NOAS mener at det må skilles klart mellom de som fengsles i forbindelse med retur og andre innsatte og anser det ikke som tilstrekkelig å fastslå at det norske regelverket allerede er godt nok på dette punktet. Det vil det være nødvendig med klare regler for hvordan utlendinger skal fengsles i forbindelse med tvangsretur.

NOAS er som nevnt kritisk til at barnefamilier og enslige mindreårige asylsøkere kan fengsles. Disse, sammen med andre sårbare grupper, bør unntas fengsling på generell basis. Hvis disse gruppene likevel fengsles, må fengslingsomstendighetene være tilpasset at de er sårbare grupper med særlige behov.

Unndragelsesfare

NOAS er positiv til at begrepet "unndragelsesfare" defineres i lov. NOAS er likevel kritisk til hvordan forslaget til ny § 106a er utformet. Konstatering av unndragelsesfare kan lede til sterke reaksjoner som frihetsberøvelse, tvangsretur og utvisning, og det er derfor av vesentlig betydning at unndragelsesfare defineres så klart og forutsigbart som mulig.

Unnlattelse av å gi utreisefrist kan gis i tilfeller der det er fare for unndragelse, jf forslag til ny § 106a. NOAS vil foreslå at bokstav g her utgår. Formuleringen er så vid at bestemmelsen vil kunne bli vanskelig å håndtere, særlig i forhold til hva slags opplysninger som er relevante. Vi kan dessuten ikke se at det forholdet at utlendingen har gitt uriktige opplysninger på søknadstidspunktet i seg selv tilsier at det kan foreligge en unndragelsesfare. Dersom alvorlighetsgraden av de uriktige opplysningene er tilstrekkelig stor vil det være aktuelt med et utvisningsvedtak, og dette fanges da opp av bokstav c. Likeledes vil manglende samarbeid om identitet fanges opp av bokstav e.

Samtidig vil mange opplysninger gitt ved søknad om tillatelse, selv om de vurderes som uriktige, ikke ha noen relevans for hvorvidt det etter et avslag vil være en unndragelsesfare. Vi bemerker dessuten at det ofte vil være uklart om utlendingen med hensikt har gitt uriktige opplysninger, eller om utlendingen har gitt opplysninger de selv mener er riktige selv om utlendingsforvaltningen kommer til motsatt resultat. Et eksempel er aldersvurderinger, hvor feilmarginene er store og søkerne ofte er usikre på hva som er deres eksakte alder. I slike tilfeller vil forvaltningen på bakgrunn av alderstestene kunne konkludere med at oppgitt alder ikke er korrekt, samtidig som søkerne har oppgitt den alderen de mener er den mest korrekte. NOAS anser det som åpenbart at det i slike tilfeller ikke er noe som tilsier at det foreligger unndragelsesfare.

Vi mener dessuten forslaget til bokstav b i ny § 106a er uklar, og at det er en fare for at den kan bli tolket alt for vidt. Dersom en tolker ordlyden bokstavelig vil den kunne ramme svært mange utlendinger. Det ligger i sakens natur at en utlending som søker asyl er av den oppfatning at en retur vil utgjøre en fare for deres liv og helse. I den forbindelse vil mange søkere kunne uttale at det er helt utenkelig å returnere til hjemlandet. Dette kan imidlertid ikke i seg selv bety at det foreligger en unndragelsesfare. NOAS mener derfor at bestemmelsen, i det minste slik den er formulert, er lite hensiktsmessig og kan ramme uforholdsmessig hardt. Vi er av den oppfatning at de tilfellene hvor en slik bestemmelse kunne være aktuell blir dekket av de andre kriteriene i § 106a, og vi foreslår således at også bokstav b utgår.

Departementet bemerker på side 17 at det som et klart utgangspunkt vil foreligge en fare for unndragelsesfare ved uttransporteringer i medhold av Dublin II-forordningen. Vi kan ikke se at departementet har grunnlag for denne påstanden. Det blir i høringsnotatet vist til at Politiets utlendingsenhet (PU) i 2008 fengslet 366 personer i medhold av utlendingsloven og at majoriteten av disse ble fengslet i påvente av uttransport i medhold av Dublin II-forordningen. NOAS er ikke kjent med hvor mange som eksakt ble fengslet i denne forbindelse, men ut fra det ovennevnte kan det antas at antallet ligger i størrelsesorden 200 til 300 personer. Samtidig

opplyser PU til NOAS at antall gjennomførte uttransporteringer i medhold av Dublin II-forordningen samme år var 805, mens antallet i 2009 var 1463.

NOAS vil bemerke at beviskravet i denne sammenheng er sannsynlighetsovervekt, hvilket betyr at det må være *mest sannsynlig* at utlendingen vil unndra seg effektivering. Når antallet gjennomførte uttransporteringer er tre til fire ganger så høyt som antallet fengslinger kan vi ikke se at beviskravet er oppfylt.

NOAS ser generelt en fare for at bestemmelsen om unndragelsesfare kan bli for vid, slik at for mange tilfeller blir omfattet. Vi vil bemerke at det er klart uheldig om utlendinger ikke blir gitt utreisefrist, som igjen vil føre til et utvisningsvedtak, på feilaktig grunnlag. Blir for mange utlendinger omfattet vil dette være et hinder for målsetningene om flere frivillige returer, det vil innebære et urimelig inngrep for den enkelte og vil også ha negative økonomiske konsekvenser grunnet mange uttransporteringer.

Effektivt kontrollsystem

Behovet for flere muligheter til kontroll av tvungen retur nevnes i fortalen, uten at dette er utdypet nærmere. Ordlyden i artikkel 8 (6) er også meget knapp og gir ikke noen veiledning for hvilken type kontrollsystem landene forventes å ha eller hva målet med et kontrollsystem vil være. Det stilles imidlertid et vilkår om at systemet skal være effektivt.

NOAS kan heller ikke se at direktivets formulering forutsetter endringer i det norske regelverket. Vi mener likevel at det er tvilsomt om tilsyn fra Sjefen i PU, Tilsynsrådet, Sivilombudsmann, Spesialenheten for politisaker og domstolene er tilstrekkelig i seg selv. Tvungen retur kan være en kontroversiell prosess, og den kan bli gjennomført i løpet av en meget kort tid, uten særlig tid til forberedelse og forhåndsvarsel. I denne sammenheng må det påpekes at sjefen for PU er ansvarlig for alt enheten foretar seg og kan dermed ikke kalles kontrollorgan. Måten de fire sistnevnte organene ovenfor fungerer på innebærer som regel at de kommer inn i bildet lenge etter at tvungen retur er blitt gjennomført og den akutte situasjonen er over. For å sikre best mulig kvalitet for kontrollen kunne det være hensiktsmessig å etablere rutiner som gir mulighet til å gripe inn og overvåke mens prosessen pågår. European Council on Refugees and Exiles, ECRE, har i sin uttalelse til returdirektivet nevnt muligheter for involvering av UNHCR eller aktuelle frivillige organisasjoner. Det antas at det ikke er nødvendig å ha et system som overvåker hver eneste retur, men at et utenforstående organ har en mulighet til å overvåke i enkelte tilfeller, samt mulighet til å gripe inn ved behov. Også mulighet til innsyn i rapporter om uttransporteringer kunne bidra til bedre kontroll av tvungen retur.

Direktivets formulering gir ingen veiledning for hvor langt kontrollen av tvungen retur skal rekke. Det hender at myndighetene i avsenderlandet anser ansvaret avsluttet når den returnerte går om bord på flyet som skal lande i mottakerlandet. I andre tilfeller overleveres vedkommende til mottakerlandets politimyndigheter, og ansvaret anses avsluttet der, uten at det forsøkes å få sjekket hva som skjer videre. Det kan knytte seg betydelig usikkerhet til tvungen retur, og det ville være en fordel med rutiner som bidrar til bedre oversikt over hva

som skjer i de ulike tilfellene. Det vil i så henseende være hensiktsmessig med et kontrollsystem som også omfatter en vurdering av om returene er trygge og verdige. Uten å ha mekanismer som ser på hva som skjer med personene som blir returnert, vil det være umulig å vite om norske myndigheters vurderinger er riktige.

Uttransportering

NOAS ser behov for en klarere regulering av prinsipper for maktbruk ved uttransportering for å sikre at uttransportering foregår på en human måte og med fokus på utlendingens fundamentale rettigheter, slik det også er beskrevet i direktivet.

I så henseende bør reglene som gjelder uttransportering synliggjøres i utlendingsloven for å sikre at tvangsreturer gjennomføres i samsvar med kravene i direktivets artikkel 8 (4). NOAS kan ikke se at de generelle reglene i politiloven § 6 er tilstrekkelige for å sikre at tvangsreturene skjer på ønskelig måte. Det vil være behov for å presisere hvilke krav som stilles til hvordan uttransporteringer skal skje. Reglene må tilpasses den spesielle situasjonen som oppstår når utlendinger skal uttransporteres, og det må tas hensyn til at barn og andre sårbare grupper kan være omfattet.

Enslige mindreårige asylsøkere

Departementet foreslår å innføre i ny § 90 sjuende og åttende ledd i utlendingsloven "Retur av enslig mindreårig skal bare skje til et familiemedlem, utnevnt verge eller til et forsvarlig omsorgstilbud". NOAS foreslår å erstatte "omsorgstilbud" med "omsorgsinstitusjon" da omsorgstilbud er for upresist. NOAS er i prinsippet ikke uenig i forslaget, men forutsetter at retur i disse tilfellene kun skjer til trygge, sikre steder hvor det eksisterer en reell forsvarlig omsorgssituasjon. Kriteriene for hva som regnes som forsvarlig omsorgssituasjon bør være strenge.

Som eksempel ville vi være skeptiske til om retur til omsorgssenter i dagens Afghanistan ville kunne regnes som tilfredsstillende.

Vi takker departementet for anledningen til å delta i høringen. Vi kan gjerne kontaktes om det skulle være spørsmål eller behov for utdypende kommentarer.

Med vennlig hilsen
for **Norsk Organisasjon for Asylsøkere**

Sylo Taraku
kst. generalsekretær

Camilla Risan
rådgiver